

i wykorzystania przestrzeni w środowisku leśnym. Wejście do lasów podzwrotnikowych było czymś więcej niż repetycją z przeczytanych dzieł. Do mojej lektury przed podróżą należały pisma A. Humboldta, listy i dziennik K. Darwina z podróży na okręcie „*Beagle*” i nowsze studia R. A. A. Oldemana. Tak więc zespołowo i każdy na swój sposób uczestniczyliśmy we wszechstronnej „naukowej kontemplacji przyrody”.

Symposium w Porto Alegre było jednym z bardziej udanych pod względem naukowym spotkań IAVS-u, od czasu gdy nasze szeregi opuścili na zawsze wielcy mistrzowie (R. Tüxen, H. Ellenberg, J. Schmithüsen, H. Meusel, A. Noirfalise, H. Gausson, L. Emberger, I. S. Zonneveld, J. J. Barkman, V. Westhoff, I. Horvát, R. Neuhäusl i inni).

Wysoki poziom organizacji symposium, poczynając od zgłoszenia uczestnictwa, po niezwykle uporządkowany przebieg sesji oraz bogactwo zaprezentowanych tematów, publikacji i obiektów przyrodniczych, napawają optymizmem i wiarą w przyszłość geobotaniki. Wrażenie takie odnosi się po kilku latach zastoju w nauce o roślinności. Badacze iberoamerykańscy odgrywają w niej coraz większą rolę, wytrwale korzystając z doświadczeń europejskich poprzedników, głównie Niemców (A. Humboldt, K. Hueck, H. Seibert i inni) i przy stale rozwijającej się współpracy z uniwersytetami niemieckimi, a także amerykańskimi.

Kolejne symposium IAVS będzie ponownie w Europie, w Neapolu, w czerwcu 2003 r., a w 2004 r. prawdopodobnie na Hawajach.

Janusz Bogdan Faliński

XXIII warsztaty na temat biologii ewolucyjnej (Warszawa, 9 III 2002 r.)

W warsztatach wzięło udział 164 osób reprezentujących Warszawę, Łódź, Kraków, Białystok, Wrocław, Poznań, Białowieżę, Siedlce, Toruń, Olsztyn i Szczecin. Około połowy uczestników stanowili studenci i doktoranci. To kolejny sukces warsztatów, jeśli chodzi o liczbę osób biorących w nich udział. Tym większy, że organizatorzy już nie zwracają kosztów podróży studentom i doktorantom.

Warsztaty otworzył wykład Adama Łomnickiego (Uniwersytet Jagielloński) pod tytułem „Koncepcja metapopulacji i jej różnorodne konsekwencje dla teorii ewolucji, ekologii i ochrony przyrody”. Autor przedstawił modele używane w teorii metapopulacji – od teorii biogeografii wysp MacArthura i Wilsona, poprzez model Levinsa, na ostatnich propozycjach Hanskiego kończąc. Mówił o znaczeniu koncepcji metapopulacji w badaniach nad doborem grupowym, o próbach wmontowania teorii strategii ewolucyjnie stabilnych do badań nad dynamiką metapopulacji oraz o ewolucji zjadliwości pasożytów – gatunków istniejących w postaci metapopulacji. Na koniec podkreślił ogromną wagę koncepcji metapopulacji dla ochrony przyrody. Ci, którzy oczekiwali oryginalności w wystąpieniu Adama Łomnickiego, czuli się po jego zakończeniu nieco rozczarowani.

Drugi wykład tego dnia, z którym wystąpił January Weiner (Uniwersytet Jagielloński), miał tytuł „Hipoteza Gai po 25 latach”. Autor przypomniał historię hipotezy Gai, jej różne postacie oraz zmiany, jakim podlegała w miarę upływu czasu i pod

wpływem krytyki, którą wywołała. Wskazał, że z punktu widzenia współczesnej teorii ewolucji jest to hipoteza fałszywa i świadczy o niezrozumieniu biologii ewolucyjnej przez jej autorów i obrońców. Jednocześnie, jak podkreślił January Weiner, coś jest na rzeczy, gdyż globalne cykle geochemiczne mają tendencję do samoregulacji. Oprócz tego hipoteza Gai i jej liczne krytyki spowodowały wiele badań, które niewątpliwie posunęły do przodu naszą wiedzę o biosferze.

Po dużej przerwie wysłuchaliśmy trzech krótkich wystąpień. Dariusz Wysocki z Uniwersytetu Szczecińskiego mówił o systemach tworzenia par w populacji kosa w dwóch szczecińskich parkach. Jak się okazało, w zależności od warunków, różne kombinacje układów między samicą a samcem są możliwe, choć trzeba przyznać, że autor dysponował bardzo małym statystycznie materiałem. Maciej Bartos z Uniwersytetu Łódzkiego wygłosił referat o strategii warunkowej w polowaniu pająka *Yllenus arenarius*. Okazuje się, że w zależności od zachowania ofiary pająk ten stosuje różne sposoby polowania. Inaczej atakuje ofiarę, która jest w stanie aktywnie unikać napadu drapieżnika, a nawet być dla niego niebezpieczna. Inaczej podchodzi do ofiary, która nie jest w stanie obronić się przed atakiem drapieżnika. Na koniec Katarzyna Salwicka z Zakładu Biologii Antarktydy PAN pokazała, że słonie morskie liniejące na wybrzeżu Półwyspu Antarktycznego regulują swój bilans energetyczny, zachowując się różnie w zależności od pogody. W dni zimne skupiają się w miejscach osłoniętych, gdy jest ciepło, wolą leżeć na plaży osobno.

Dyskusje tradycyjnie toczyły się na przerwach i w specjalnie na to przeznaczonym czasie po ostatnim referacie. Tym razem głównie dotyczyły hipotezy Gai. Temat bowiem jest bardzo atrakcyjny, a sposób, w jaki January Weiner zaprezentował go na warsztatach, dodatkowo pobudził umysły słuchaczy.

Janusz Uchmański

Krajowa konferencja naukowa na temat „Las i woda” (Ustroń–Jaszowiec, 4–6 VI 2002 r.)

Las i woda to elementy środowiska silnie wzajemnie na siebie oddziałujące. Rozwój kompleksu leśnego jest ściśle związany z warunkami wodnymi. Z drugiej strony, procesy transformacji opadu w odpływ w zlewniach leśnych są uzależnione od stanu rozwoju i rozmieszczenia obszarów leśnych. Las odgrywa przy tym ogromną rolę w kształtowaniu bilansu wodnego. W zakresie problematyki zwrotnych zależności pomiędzy lasem i wodą wiele istotnych pytań wciąż pozostaje bez odpowiedzi, dlatego celem konferencji było przedstawienie i dyskusja wyników dotychczasowych, wieloletnich badań oraz najnowszych przemyśleń w pięciu wybranych tematach: środowiskowe uwarunkowania gospodarki wodnej i leśnej, retencyjność wody w pokrywie roślinnej w aspekcie formowania odpływu, gospodarka wodna w środowisku leśnym, jakość wody w zbiornikach leśnych, antropopresja na środowisko leśne.

Organizatorami konferencji były: Politechnika Krakowska, Instytut Badawczy Leśnictwa w Warszawie oraz Politechnika Gdańska. Spotkanie odbyło się pod auspicjami